

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньо-професійною програмою «Муніципальне підприємництво»
на тему:
**«АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА РІВНІ
МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ М. ОДЕСА)»**

Виконавець:

студент ЦЗВФН

Фрідман Артем Ілліч _____

Науковий керівник:

д.е.н, професор

Сментина Наталія Валентинівна _____

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Економічний розвиток будь-якої територіальної громади обумовлений рівнем інвестиційної діяльності. Від того, чи надходять інвестиції в громаду, залежить чи розвиватиметься інфраструктура, чи стане громада більш розвиненою в економічному сенсі. Очевидним є той факт, що інвестор, приймаючи рішення про інвестування бере до уваги значення показників економічного й соціального розвитку відповідної територіальної системи, де розташовується об'єкт інвестування чи на території яких буде здійснюватися діяльність відповідного об'єкта інвестування. Тому посилення діяльності із залучення інвестицій та створення привабливого інвестиційного іміджу – два принципово важливих напрями діяльності, що здатні суттєво вплинути на поліпшення середовища для ведення ділової та економічної діяльності, покращення показників, що вимірюють успіхи в економічному розвитку та соціальній сфері та, як наслідок, забезпечення сталого розвитку територіальних громад.

У складних геополітичних та епідеміологічних умовах, що сформувались під впливом глобальної пандемії COVID, воєнної агресії російської федерації перед владою стоять нові завдання – зберегти та примножити інвестиційний потенціал, сприяти диверсифікації інвестицій та підвищенню інвестиційної привабливості, оскільки можливості та умови розвитку окремих муніципальних утворень визначаються величиною їх ресурсного потенціалу зокрема інвестиційного.

Дослідження проблем інвестування завжди було в центрі уваги економічної науки. Серед науковців, роботи яких присвячені дослідженню проблематики інвестиційного потенціалу необхідно відмітити таких: Покатаєва К. П., Мягких І. М., Кукош М. С., Тищенко А. Н., Кизим Н. А., Кубах А. І., Давыскиба Е. В. та інші. Незважаючи на численні дослідження, актуальною залишається проблема активізації інвестиційного потенціалу на рівні муніципальних утворень із урахуванням сучасників глобалізаційних викликів, обумовлених не лише пандемією а й військовою агресією.

Мета кваліфікаційної роботи – розкриття теоретичних, методичних та прикладних аспектів активізації інвестиційного потенціалу на місцевому рівні.

Мета роботи реалізується через конкретні завдання:

- визначити економічну сутність інвестиційного потенціалу з позиції теорії управління місцевим економічним розвитком;
- розглянути методики оцінки інвестиційного потенціалу територіальної громади;
- визначити чинники активізації використання інвестиційного потенціалу муніципального утворення;
- проаналізувати інвестиційну привабливість міста Одеса в контексті соціально-економічного розвитку території;
- дослідити політику муніципалітету з активізації місцевого інвестиційного потенціалу;
- здійснити порівняльний аналіз інвестиційної привабливості міста;
- розробити стратегічні цілі та операційні завдання з активізації інвестиційного потенціалу на локальному рівні;

- виявити інвестиційні можливості м. Одеса;
- розрахувати цільові показники розвитку інвестиційного потенціалу міста у віддаленій перспективі.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та прикладних аспектів активізації інвестиційного потенціалу на рівні муніципальних утворень.

Об’єкт дослідження – процес активізації інвестиційного потенціалу на рівні м. Одеса.

Методи дослідження. Для проведення дослідження та досягнення поставленої мети в роботі використані такі методи: індукції та дедукції – для визначення сутності інвестиційного потенціалу в теорії управління місцевим економічним розвитком; узагальнення, групування та аналізу – під час дослідження методики оцінки інвестиційного потенціалу територіальної громади; метод статистичних порівнянь – для проведення порівняльного аналізу інвестиційної привабливості міста; метод SWOT-аналізу; прогнозування – при визначенні рівня розвитку міста за показниками активізації інвестиційного потенціалу; графічних зображень фактичних показників, табличного узагальнення та порівняння даних та інші.

Інформаційна база дослідження: наукові роботи з проблематики інвестиційного потенціалу територіальних утворень як соціально-економічних систем, державної політики у напрямі активізації інвестиційного потенціалу територіальних громад, нормативно-правові акти, що регламентують питання державної підтримки інвестиційної діяльності на локальному рівні та інвестиційних проектів, дані Державної служби статистики України та головного управління статистики в Одеській області, матеріали мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 20 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи» (Одеса, 23-24 вересня 2022 р.) та опубліковані у збірнику матеріалів конференції: Фрідман А. І. Розвиток підприємництва як пріоритетний напрям нарощення інвестиційного потенціалу муніципальних утворень // Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 23-24 вересня 2022 р.). Одеса: ОНЕУ, 2022. С. 542-544.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти активізації інвестиційного потенціалу»* розглядаються підходи науковців до трактування сутності інвестиційного потенціалу з позиції теорії управління місцевим економічним розвитком; порівнюються методики оцінювання інвестиційного потенціалу територіальної громади; визначаються чинники активізації використання інвестиційного потенціалу муніципального утворення.

У другому розділі *«Аналіз інвестиційного потенціалу м. Одеса та заходів щодо його активізації»* проаналізовано інвестиційну привабливість міста Одеса в контексті соціально-економічного розвитку території; досліджується політика муніципалітету з активізації місцевого інвестиційного потенціалу; проведено порівняльний аналіз інвестиційної привабливості міста Одеса з іншими містами України та світу.

У третьому розділі *«Пріоритетні напрями активізації інвестиційного потенціалу м. Одеса»* запропоновано стратегічні цілі та операційні завдання з активізації інвестиційного потенціалу на локальному рівні; сформовано систему цілей інвестиційного розвитку м. Одеса; виявлено види економічної діяльності, пріоритетні для інвестування в місті; здійснено прогнозування цільових показників розвитку інвестиційного потенціалу міста.

ВИСНОВКИ

Результати проведених досліджень дозволяють зробити такі висновки.

1. Інвестиційний потенціал територіальної громади – сукупність ресурсів та можливостей, які є об'єктом управління з боку органів місцевого самоврядування та можуть бути мобілізованими для формування потоку інвестицій, спрямованих на вирішення проблем місцевого економічного розвитку. Управління інвестиційними можливостями муніципального утворення має передбачати визначення пріоритетних напрямів вкладення інвестиційних ресурсів з урахуванням економічних особливостей території. У складі інвестиційного потенціалу територіальної громади виділяють природно-ресурсний, виробничий, інноваційний, соціально-трудовий, інфраструктурний та фінансовий потенціали.

2. Під оцінкою інвестиційного потенціалу розуміють визначення його величини у вартісному виразі в розрізі окремих складових його елементів. Більшість методик оцінювання інвестиційного потенціалу передбачає розрахунок певного узагальнюючого (інтегрального) показника, що характеризує інвестиційний потенціал з огляду на окремі його складові елементи та чинники, які визначають інвестиційну привабливість з позиції конкретного інвестора. Розрахунок інтегрального показника інвестиційного потенціалу проводиться на основі додавання добутку рангових значень кожної складової чи елементу на її значущість. Отримані значення вказують на місце території в загальному рейтингу інвестиційної привабливості регіону чи України.

3. На інвестиційний потенціал територіальної громади впливає низка чинників, які прийнято поділяти на внутрішні та зовнішні. У числі чинників, що формують інвестиційну привабливість територіальної громади, особливе місце посідають такі, як: наявність природних ресурсів, їх кількісний та якісний склад, фактори економічного, публічно-політичного, соціально-демографічного та технологічного характеру, а також інвестиційна політика органів державної влади та місцевого самоврядування.

4. Місто Одеса – повністю сформований в українському Причорномор'ї локальний територіально-виробничий комплекс – промисловий вузол, науковий, торговельний, туристичний і культурний центр, великий центр рекреаційного господарства. Особливістю Одеси є те, що тут реалізується 49% промислової

продукції, здійснюється майже 60% капітальних та 40% прямих іноземних інвестицій, формується понад 65% роздрібного товарообороту регіону. У структурі розвиненого промислового комплексу міста переважає продукція переробної промисловості (60%). На території міста Одеси функціонує понад 660 підприємств з іноземним капіталом. Приморське і прикордонне положення забезпечують місту значні можливості для розвитку міжнародного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності. Статус обласного, ділового та туристичного центру сприяють високому значенню показника роздрібної торгівлі та надання послуг у розрахунку на одну особу. Також місто Одеса характеризується високим рівнем бюджетної забезпеченості.

У сукупності інвестиційні можливості міста постійно накопичуються, поступово утворюючи інвестиційний потенціал.

5. Для активізації роботи із залучення інвестицій місцевою владою створено низку спеціальних структур, активно ведеться робота з покращення інвестиційного клімату в місті, підтримки інвестиційної діяльності. Для популяризації міста створено інвестиційний бренд міста «ODESA 5T». Для сприяння ефективним зустрічам інвесторів, підприємців створено агентство «ODESA 5T». Регулярно проводяться заходи, спрямовані на залучення потенційних інвесторів. В місті щороку реалізується низка проєктів, які здатні стимулювати розвиток його інвестиційного потенціалу.

6. Для інформування суспільства та бізнес-середовища про стан розвитку міста Одеською міською радою підтримується рейтинг інвестиційної привабливості міста. За підсумками 2021 року рейтинг інвестиційної привабливості м. Одеси, підвищився до рівня invAA. За даними глобального дослідницького центру стартапів та інновацій – StartupBlink Одеса посідає третє місце після Києва та Львова. Натомість за легкістю ведення бізнесу у 2021 році, складеному forbes.ua, місто опустилося на 11 сходинку. Результати SWOT-аналізу інвестиційної привабливості міста свідчать, що Одеса, володіючи вигідним геополітичним положенням, розгалуженим промисловим потенціалом, значним внутрішнім ринком може стати одним із провідних реципієнтів інвестицій в Україні.

7. Для створення сприятливого інвестиційного клімату та підтримка позитивного іміджу міста Одеси як об'єкта інвестування розроблена система цілей та завдань в рамках такої стратегічної мети як: конкурентоспроможна економіка міста на засадах смарт-спеціалізації, що може бути покладена в основу інвестиційної стратегії розвитку муніципального утворення. В рамках запропонованої стратегічної мети основні дії з активізації інвестиційного потенціалу пропонується зосередити на підвищенні конкурентоспроможності галузей місцевої економіки та підвищенні інвестиційної привабливості міста.

8. Підвищення конкурентоспроможності галузей місцевої економіки передбачає реалізацію низки заходів в напрямі сприяння розвитку малого та середнього бізнесу; стимулювання розвитку промислово-виробничого комплексу; розвитку рекреаційної індустрії. Підвищення інвестиційної привабливості міста пропонується досягти за рахунок формування сприятливого інвестиційного клімату та позитивного іміджу міста, розвитку та просування інвестиційного потенціалу міста, подальшої організації та підтримки в місті інвестиційних та бізнес-форумів.

Для збільшення інвестиційних надходжень у місті передбачається реалізація зокрема проєкту з будівництва паркінгу та системи оперування паркувальним простором.

9. Успішна реалізація проєктів, що спрямовані на збільшення інвестиційних надходжень сприятиме: залученню інвестицій в місцеву економіку; створенню нових робочих місць та збільшенню надходжень до місцевого бюджету; насиченню ринку товарами та послугами; поліпшенню середовища для ведення бізнесу та розвитку громади; розвитку малого та середнього бізнесу, а також туризму та швидкими темпами вийти на до воєнні показники економічного розвитку.

АНОТАЦІЯ

Фрідман А. І. «Активізація інвестиційного потенціалу на рівні муніципальних утворень (на прикладі м. Одеса)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньо-професійною програмою «Муніципальне підприємництво». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються підходи до трактування сутності інвестиційного потенціалу з позиції теорії управління місцевим економічним розвитком, порівнюються методики оцінювання інвестиційного потенціалу територіальної громади, визначаються чинники активізації використання інвестиційного потенціалу муніципального утворення.

Проаналізовано інвестиційну привабливість міста Одеса в контексті соціально-економічного розвитку території, досліджується політика муніципалітету з активізації місцевого інвестиційного потенціалу, проведено порівняльний аналіз інвестиційної привабливості міста Одеса з іншими містами України та світу.

Запропоновано стратегічні цілі та операційні завдання з активізації інвестиційного потенціалу на локальному рівні, сформовано систему цілей інвестиційного розвитку м. Одеса, виявлено види економічної діяльності, пріоритетні для інвестування в місті, здійснено прогнозування цільових показників розвитку інвестиційного потенціалу міста.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, територіальна громада, муніципалітет, інвестиційна привабливість, інвестиційні можливості, інвестиційна політика міста.

ANNOTATION

Friedman A. “Activation of investment potential at the level of municipalities (on the example of the Odesa City)”.

Thesis for Master degree in specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Exchange Activity» under the master's program "Municipal entrepreneurship". – Odesa National Economic University. – Odesa, 2022.

The paper examines interpretation approaches of the investment potential essence from the standpoint of the local economic development management theory, compares the methods of assessing the investment potential of a territorial community, determines the factors of activation of the use of the investment potential of a municipal entity.

The investment attractiveness of the Odesa city in the context of the socio-economic development of the territory has been analyzed, the policy of the municipality on the activation of local investment potential has been investigated, a comparative analysis of the investment attractiveness of the city of Odesa with other cities of Ukraine and the world has been carried out.

Strategic goals and operational tasks for the activation of investment potential at the local level have been proposed, a system of investment development goals for the city of Odesa has been formed, types of economic activity prioritized for investment in the city have been identified, and target indicators for the development of the city's investment potential have been forecast.

Keywords: investment potential, territorial community, municipality, investment attractiveness, investment opportunities, city investment policy.